

HAK ÂŞIĞI BİR BİLGE; PROF. DR. TURGUT KARABEY KİMDİR?

Yusuf BABÜR¹

*'Aşk imiş her ne var 'âlemde
'İlm bir kıl u kâl imiş ancak*

Bayburt asıllı bir ailenin çocuğu olan Turgut Karabey; 07.08. 1944 tarihinde Erzurum'da doğdu. 1969 yılında Atatürk Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi, Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü'nden mezun oldu. Erzincan Lisesi, Malatya Hekimhan Lisesi ve Erzurum Atatürk Lisesi'nde öğretmenlik yaptı. 1976 yılında mezun olduğu bölüme araştırma görevlisi olarak

¹ Dr., Arş. Gör., Erzincan Üniversitesi, Fen Edebiyat Fakültesi, ybabur@erzincan.edu.tr

atandı. Aynı fakültede, 1983 yılında Doç. Dr. Haluk İPEKTEN danışmanlığında “*Türk Edebiyatı’nda Tarih Düşürme*” isimli teze doktor ünvanını aldı. 1987 yılında yardımcı doçent, 2000 yılında doçent, 2007 yılında profesör oldu. Uzun yıllar Erzurum’da öğretim üyeliği yaptı. 2011 yılında Erzincan Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü’ne öğretim üyesi olarak nakledildi. 2016 Ağustosunda emekliye ayrıldı; ancak emeklilik yaşının yetmiş beşe çıkarılmasıyla geri dönüş için resmi işlemlerin tamamlanmasını beklemektedir. Evli ve bir erkek, iki kız çocuk babasıdır.

Yazı hayatına öğrencilik yıllarında mahalli gazetelere, şiir ve edebi konularda makaleler yazarak başladı. Çeşitli dergilerde, Türk Edebiyatı’nın başta Klasik Türk Edebiyatı olmak üzere diğer alanlarında da muhtelif yazılar yazdı. Türk Edebiyatı’nı bir bütün olarak göz önünde bulundurarak yazılar kaleme alan Turgut Karabey, okuma ve yazma faaliyetlerine bu noktayı dikkate alarak devam etmektedir. Okumaya çocukluğunda başlayan Turgut Karabey; çevresinde kitap hastası olarak tanınır. Öyleki Türkiye’deki çoğu kitapçı kendisini tanır denilse mübalağa olmaz. Aşağıdaki fotoğraf, Erzurum Atatürk Üniversitesi’ndeki odasından bir karedir ve durumu ortaya koymaktadır.

“Bir adama bir kitap sattığın zaman, ona yalnız yarım kilo kâğıt, mürekkep ve tutkal satmış olmazsın, ona tamamıyla yeni bir yaşam satmış olursun. Sevgi, dostluk, mizah ve geceleyin denizde dolaşan gemiler, eğer o kitap gerçekten benim anladığım anlamda bir kitapsa, onun içinde bütün gökler ve yer vardır.” der Cemil Meriç. Karabey gerçekten de Cemil Meriç’in anladığı kitaplara meraklıdır ve okuduğu her kitap ona bir gökyüzü açmıştır. Bu yüzdendir ki

gönlü de gökyüzü kadar engin ve kuşatıcıdır. Bu kitaplardan faydalanmak isteyenler, Erzurum Teknik Üniversitesi'ne başvurabilir. Karabey, kitaplarını bu üniversiteye bağışladı. 10.000 civarında kitap tasnif edilip ayrı bir bölümde okuyuculara sunulmuş bulunuyor.

Ömrü kitaplar arasında ve son çıkan kitapları takip etmekle geçen Karabey, bu sebepten dolayı eşiyle de kavga ettiklerinden sıkça bahseder. Hatta yeni alınan bir kitabın eve, hanımlara çaktırmadan, nasıl sokulacağı üzerine uzmandır ve bu konudaki tecrübelerini etrafındaki öğrencileriyle paylaşmaktan mutluluk duyar. Nüktedan bir kişiliğe sahip olan Karabey, mesai arkadaşlarına yaptığı şakalarla da bilinir. Her durumda ve her olayda soğukkanlı ve sabırlı olmayı başarabilen Karabey, derslerde ilk günkü gibi aktif ve heyecanlıdır ve kendi etrafındakilerinin enerji kaynağıdır. Dünyanın neresine giderse gitsin canı sıkılmaz; hemen cebindeki kitabı ve kalemı çıkarır, okumaya ve not almaya başlar. Teknolojiyle arasının iyi olmadığını her fırsatta dile getiren Hoca'mızın teknolojiyi kusursuz kullandığı bir nokta vardır ki kendisi gibi kitap hastalarını bu durum çok rahatsız eder. Karabey, açık arttırma usulüyle nadir ya da baskısı tükenmiş kitap satan sitelerin müdavimidir; ancak genellikle verilebilecek en yüksek fiyatı verir ve almak istediği kitabı alır. Hatta almayı kafasına koyduğu bir kitap için bir maaşını vermekten çekinmez. Bu yüzdendir ki böyle siteleri kullanan diğer bibliomanlar onu pek sevmez.

Fikri, bilgisi ve idealleri olmayan insanların insanlıktan nasibi olmadığı düşüncesini savunan Karabey öğrencileriyle bağını koparmaz. Hatta yetiştirdiği öğrencilerin neredeyde tamamıyla bugün dahi görüşmektedir. İdeal sahibi öğrencilerin Hoca'ya armağanı olan ve o dönemdeki bölüm hocalarının resimlerini ihtiva eden tablo, çizimler ve verdiği mesajlar bakımından oldukça dikkat çekicidir.

Turgut Karabey, binlerce lisans öğrencisi yetiştirmesinin yanısıra, pekçok lisansüstü çalışmaya da danışmanlık etmiştir. Ayrıca pekçok lisansüstü çalışmanın da fikir babası ve yol göstericisi olmuştur. Bizzat danışmanlık yaptığı çalışmalar aşağıda listelenmiştir.

Doktora Tezi Danışmanlıkları:

- Ahmet Hilmi İmamoğlu.** "Farsça-Türkçe Manzum Sözlükler ve Şahidî'nin Sözlüğü: İnceleme-Metin." Atatürk Üniversitesi, 1993. VIII,170s.
- Kenan Erdoğan.** "Niyâzî-i Mısri: hayatı, edebî kişiliği, eserleri ve Divanı'nun tenkitli metni." Atatürk Üniversitesi, 1993.
- Hüseyin Güfta.** "Salim (Mirza-zâde): Hayatı, Edebî Kişiliği, Eserleri ve Divanı'nın Karşılaştırmalı Metni." Atatürk Üniversitesi, 1995.
- Hasan Ali Kasır.** "Esrar Dede: Hayatı, Edebî Kişiliği, Eserleri ve Divanı'nın Karşılaştırmalı Metni." Atatürk Üniversitesi, 1996.
- Gencay Zavotçu.** "Türk Edebiyatında Gül Ü Bülbül Mesnevileri: Mukayeseli Çalışma." Atatürk Üniversitesi, 1997.
- Erdoğan Uludağ.** "Vak'âya Dayalı Bir Eser Olarak Lâmi'î Çelebi'nin Salâmân u Absal Mesnevisi: İnceleme-Karşılaştırmalı Metin-Sadeleştirme." Atatürk Üniversitesi, 1997.
- Orhan Kemâl Tavukçu.** "Ahmed Rıdvan, Husrev ü Şirin: (İnceleme-Metin)" Atatürk Üniversitesi, 2000.
- Mahmut Karademir.** "Abdî: Camasb-nâme, İnceleme-Metin." Atatürk Üniversitesi, 2001.
- Abdullah Eren.** "Şeyhülislâm Yahyâ Dîvânı'nın tahlili." Atatürk Üniversitesi, 2004.
- Recai Kızıltunç.** "Bursalı Lâmiî Çelebi'nin Münâzara-i Sultan-ı Bahar Bâ-Şehriyâr-ı Şitâ Eseri (İnceleme-Edisyon Kritikli Metin)." Atatürk Üniversitesi, 2005.
- Melike Gökcan Türkoğan.** "Klasik Türk edebiyatında Yusuf u Züleyha Mesnevileri Üzerinde Mukayeseli Bir Çalışma." Atatürk Üniversitesi, 2008.
- Abdulkadir Erkal.** "17. Yüzyıl Divan Şiiri Poetikası." Atatürk Üniversitesi, 2009.
- Ayşe Farsakoğlu.** "Hâce Muhammed Lutfî Efendi'nin Şiirlerinde Dinî Ve Tasavvufî Unsurlar." Atatürk üniversitesi, 2010.
- Sibel Üst.** "Edirneli Nazmî Dîvânı." Atatürk üniversitesi, 2011.
- Hasan Aktaş.** "Klasik Türk Edebiyatında Sembolik (Temsili) Anlatım Üslûbunun Gelişimi." Atatürk üniversitesi, 2011.
- Ayşe Çelebioğlu.** "Huzûrî ve manzum Esrâr-Nâme tercümesi", Atatürk üniversitesi, 2011.
- Nazire Erbay.** "Edirneli Şâhidî'nin Leylâ vü Mecnûn (Gülşen-i Uşşak) Mesnevisi: İnceleme-Tenkitli metin", Atatürk üniversitesi 2012.
- Serkan Türkoğlu.** "Darendeli Bekai, Kitab-ı Kerbela: İnceleme-Tenkitli Metin-Sözlük." Atatürk Üniversitesi, 2012.
- Reyhane Keleş.** "Divan şiirinde lafzî âyet ve hadis iktibasları" Atatürk üniversitesi, 2013.
- Yusuf Babür.** "Nihâlî Fethiyye-i yemen mesnevisi (Giriş – İnceleme – Transkripsiyonlu Metin - Dil İçeri Çeviri ve Tıpkıbasım)." Erzincan Üniversitesi, 2016.

Yüksek Lisans Tez Danışmanlıkları

- Muhsin Macit.** Şeyh Galib'in tarih manzumeleri: İnceleme – metin. 1989.
- Orhan Kemal Tavukçu.** Halili, Firkatname (İnceleme-metin). 1993.

- Gençay Zavotçu.** *Rıza tezkiresi (İnceleme-metin).* 1993.
- Eşref Yanmaz.** *Vecdi (Hayatı, edebi kişiliği ve Divanı'nın karşılaştırmalı metni)* 1995.
- Huri Savran.** *Eski Türk edebiyatı sahasıyla ilgili yayınlanmış makaleler bibliyografyası (1952-1991).* 1997.
- Nuri Yılmaz.** *Olanlar Şeyhi İbrahim Efendi Külliyyatı.* 1998.
- Recai Kızıltunç.** *Türkiyat Mecmuası'ndaki eski Türk edebiyatı ile ilgili eleştiri, inceleme ve tanıtım yazıları.* 1998.
- Meheddin İspir.** *İbrahim Tennuri, Gülzar (inceleme-metin).* 1998.
- Abdulkadir Erkal.** *Lami'i Çelebi Ferhad u Şirin (Ferhadname) (inceleme-metin)* 1998.
- Yasin Aras.** *Ali Canip Yöntem'in eski Türk edebiyatıyla ilgili yayınlanmış makaleleri.* 1999.
- Nimet Tohumcu.** *Misali'nin Kitab-ı Manzume-i Feyzname-i İlahi Mesnevisi (inceleme-metin).* 2002
- Hidayet Ünal.** *Ruşeni Ömer Dede'nin Çoban-name mesnevisi (inceleme-metin).* 2003.
- Muhammet Ali Bulut.** *Eğridirli Şeyh Mehmet Dede sultan'ın Hızırname'si (inceleme-metin).* 2003
- Abdullah Türk.** *Vâhidî'nin Kitâb-ı Hâce-i Cihân ve Netîce-i Cân adlı eseri (inceleme-metin).* 2009.
- Hayriye Durkaya.** *Mecmuatü'n-Nezair'in yeni bir nüshası.* 2011
- Mehmet Fatih Özcan.** *1928-1950 yılları arasında liselerde okutulan edebiyat kitapları ve edebiyat kitaplarında geçen divan edebiyatı metinlerinin incelenmesi.* 2011
- Murat Vanlı.** *Firdevsî-i Rûmî, Süleymân-nâme-i Kebîr (8.-9. ciltler), (inceleme-metin).* 2012
- Muhammet Emin Altunışık.** *Salih bin Yusuf bin Mustafa Şerh-i Divançe-i Firişte: İnceleme-tenkitli metin-sözlük-dizin-ıtkıbasım.* 2013
- Yusuf babür.** *Firdevsî-i Rûmî Süleymân-Nâme-i Kebîr (6-7. ciltler/inceleme-transkripsiyonlu metin).* 2013
- Sema Levent.** *Sudi'nin Hâfız-ı Şirazi Divanı Şerhi: (24a - 49b varakları arası transkripsiyonlu metin - inceleme).* 2015

Turgut Karabey Hoca, aynı zamanda akademik olarak oldukça çalışkandır. Uyumlu biri olmasından dolayı ekip çalışmalarının vazgeçilmez paydaşdır. Özellikle son yıllarda kitap çalışmalarına ağırlık veren Hoca, bunu kendi cümleleriyle “ *İnsan yaşlandıkça tül-i emel artıyor. Duracak vakit yok! Yapmam gerekenler var. Sizin vaktiniz geniş; ancak bana yakında ircî denir. O vakte kadar ne kadar çok iş yaparsak faydamıza!*” şeklinde izah eder. Makale, sempozyum bildirisi, ansiklopedi bölümü gibi pekçok çalışması da olmasına rağmen listeyi kabartıp bu çalışmalarını vermeye gerek duymadık. Aşağıdaki liste Karabey’in kitap çalışmalarını içermektedir.

Kitap Çalışmaları

Tezkirelere Göre Divan Edebiyatı İsimler Sözlüğü, (H. İPEKTEN, M. İSEN, R. TOPARLI ve N. OKÇU ile birlikte), Ankara, 1988 .

Sünbülzâde Vehbi, Tuhfe, (Farsça-Türkçe Manzum Sözlük), (N. KÜLEKÇİ ile birlikte), Erzurum, 1990.

Şerefeddin Râmi, Enisü'l-uşşak, (Klâsik Doğu Edebiyatlarında Sevgili ile İlgili Mazmunlar), (N. KÜLEKÇİ ve H. İDRİSİ ile birlikte), Ankara, 1994.

Şeyh Gâlib, Şerh-i Cezire-i Mesnevi, (M. VANLIOĞLU ve M. ATALAY ile birlikte), Erzurum, 1996.

Divan, Erzurumlu İbrahim Hakkı, (N. KÜLEKÇİ) ile birlikte, Erzurum 1997.

Ahmed Paşa, Hayatı, Sanatı, Eserleri, Ankara, 1996

Ahmed Cevdet Paşa, Belâgat-ı Osmanîyye, (M. ATALAY ile birlikte), Erzurum, 1999.

Neşâti-i Şerh-i Ba'z-ı Kasâ'id-i Urfî, (M. ATALAY ile birlikte), Erzurum, 1999.

Şeyh Mahmud-ı Şebüsteri, Gülşen-i Râz Mesnevîsi, Erzurum 2007.

Vâhidî - Hâce-i Cihân ve Netîce-i Cân (İnceleme-Tenkidli Metin), (B. ŞİĞVA ve Y. BABÜR ile birlikte), Ankara 2015.

Siret-i Nebî, (B. ŞİĞVA ile birlikte), Ankara 2016.

Tâlikî-zâde Mehmed Subhî – Firâset-nâme, (A. DÖLEK, B. ŞİĞVA ve Y. BABÜR ile birlikte), Eser baskıda ve 2017 yılı içinde basılacak.

Nesimi – Hayatı, sanatı, eserleri, örnek şiirlerinin şerhi. Eser baskıda ve 2017 yılı içinde basılacak.